

REZERWATY PRZYRODY

PARÓW WĘGRY

Rezerwat powołany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dn. 05.10. 1968 r. w celu ochrony starego lasu mieszanego o charakterze zbliżonym do naturalnego.

Znajduje się on na wysokiej skarpie pradoliny Wisły, ok. 750 m od rzeki Nogat. Jest to stary, ponad 150 letni drzewostan dębowy z domieszką sosny i równie starym drugim piętnem grabowym. Na obrzeżu rezerwatu rosną liczne okazałe dęby, o obwodzie wypełniającym kryteria pomników przyrody. Najczęstszym siedliskiem jest las świeży, w części środkowej rezerwatu występują też fragmenty lasu łęgowego. Na fragmentach odsłoniętych zboczy Doliny Wisły występują dodatkowo zbiorowiska roślin kserotermicznych. Z gatunków objętych ochroną ścisłą są to m. in. tojad dzióbasty (*Aconitum variegatum*) oraz goryczka gorzkawa (*Gentiana amarella*).

Rezerwat obejmuje obszar o powierzchni 72,14 ha.

Na obszarach graniczących z rezerwatem wyznaczona została otulina obejmująca obszar o powierzchni 256,34 ha.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ekosystemów leśnych i starorzeczy Nogatu na obrzeżach Żuław Wiślanych, wraz z ich bogactwem biocenotycznym, a także wybitnych walorów krajobrazowych strefy krawędziowej Pojezierza Dzierzgońsko-Morąskiego.

Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 9 stycznia 2026 roku w sprawie rezerwatu przyrody „Parów Węgry”.

LAS MĄTAWSKI

Został utworzony z połączenia dwóch dotychczasowych rezerwatów przyrody - „Mątawy”, i „Las Łęgowy nad Nogatem” utworzonych odpowiednio w 1970 r. i 1968 r. oraz z leżącej pomiędzy nimi pozostałej części kompleksu leśnego.

Rezerwat znajduje się w widłach Wisły i Nogatu, od których jest oddzielony wałami przeciwpowodziowymi, a przez środek przebiega szosa niebędąca częścią rezerwatu. To największy i relatywnie najlepiej zachowany kompleks leśny, stanowiący reliktdawnych lasów delty Wisły – Żuław Wiślanych. Jest to izolowany obszar leśny położony wśród pól i łąk. Wyróżnia się krajobrazowo na terenie Żuław Wiślanych, a nawet w sąsiedniej Dolinie Kwidzyńskiej, gdzie prawie wszystkie lasy zostały już dawno wycięte. Ochroną objęto tu stare drzewostany dębowe i jesionowe przekraczające 150 lat, siedliska grądu pomorskiego i dynamicznego łągu wiązowo-jesionowego oraz populacje chronionych roślin oraz rzadkich i zagrożonych wyginięciem zwierząt. Jest to teren praktycznie płaski, o specyficznym topoklimacie spowodowanym osłonięciem od wiatru przez wały przeciwpowodziowe. Powoduje to zwiększoną wilgotność powietrza oraz sprzyja powstawaniu zastoisk mrozowych. Wały są też przyczyną eliminacji zalewów tego obszaru przez wody Wisły i Nogatu, co jest charakterystyczne dla lasów łągowych. Powoduje to stopniowe przekształcanie łągu w grąd. W bogatej florze rezerwatu występuje szereg gatunków zagrożonych i innych regionalnie rzadkich, głównie rośliny żyznych lasów łągowych i grądowych, ugrupowań najbardziej zagrożonych na Żuławach.

W rezerwacie znajdują się też cenne drzewa m.in. sześć starych topól białych (wiek ok. 180 lat, obwód średnio 580 cm) zwanych przez okolicznych mieszkańców „Dwunastoma Apostołami”. Na początku lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku w grupie notowano 11 drzew.

Rezerwat obejmuje obszar o powierzchni 233, 12 ha.

Na obszarach graniczących z rezerwatem została wyznaczona otulina obejmująca obszar o powierzchni 603,98 ha.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ekosystemu nadrzecznych lasów stanowiących największy kompleks leśny w obrębie Żuław Wiślanych i reliktdawnych lasów delty Wisły, wraz z różnorodnością i bogactwem populacji gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 9 stycznia 2026 roku w sprawie rezerwatu przyrody „Las Mątawski”.

Dla rezerwatu „Las Mątawski” opracowywany jest corocznie wykaz zadań ochronnych na mocy Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

KWIDZYŃSKIE OSTNICE

Rezerwat został utworzony na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 29.12.1966 roku. Rozporządzeniem Wojewody Pomorskiego Nr 1/2005 z dn. 12.01.2005 r. powiększono go z 0,20 ha do 2,56 ha. Była to decyzja oczekiwana przez przyrodników, ze względu na trudności zachowania głównego celu ochrony na dotychczasowej, niewielkiej powierzchni. Głównym celem ochrony jest tutaj najdalej na północ wysunięte stanowisko kserotermicznej trawy ostnicy Jana (*Stipa joannis*). Jest to roślina wybitnie termo i heliofilna. Występuje też ciepłolubna trawa kłosownica pierzasta (*Brachypodium pinnatum*) tworząca murawy. Obszar ochrony rezerwatowej obejmuje skarpe wąwozu dawnego potoku Cypele, stanowiącego kiedyś lewy dopływ strumienia Miłosna. Obecnie jest on suchym wąwozem. Fakt istnienia w tym miejscu stanowiska roślinności ciepłolubnej związany jest ze specyficznym mikroklimatem. Głównym zagrożeniem dla traw ciepłolubnych jest rozwój zbiorowisk porębowych z trzcinnikiem piaskowym (*Calamagrostis epigeios*), narecznicą samczą (*Dryopteris filix-mas*) oraz maliną (*Rubus idaeus*). Poza tym obsiewają się też gatunki drzewiaste. Jest to efektem zachodzącej sukcesji naturalnej w kierunku grądu.

Rezerwat posiada plan ochrony zatwierdzony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 11 lipca 2016 r. (Dz. U. Woj. Pom. poz. 2553 z dnia 18.07.2016r.).

BIAŁA GÓRA

Rezerwat ten został utworzony na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 5.10.1968 roku, w celu zachowania stanowisk roślinności stepowej.

Jest to wysokie, w części bezleśne zbocze między miejscowością Biała Góra i Bliźnice. Jego wysokość względna wynosi 50-55 m, nachylenie sięga 20-30°, wystawa jest południowa i południowo-zachodnia. Zbocze wyróżnia się krajobrazowo nawet na tle strefy krawędziowej doliny Wisły. Obiekt reprezentuje najbardziej wysunięte na północ Doliny Wisły skupienie roślinności kserotermicznej. Dogodne warunki rozwoju dla charakterystycznej roślinności są podobnie jak w rezerwacie „Kwidzyńskie Ostnice” zasługą lokalnego mikroklimatu. Jednak obserwuje się zmniejszanie liczebności taksonów ciepłolubnych. W stosunku do lat 60-tych ubiegłego wieku zredukowaniu uległa powierzchnia muraw napiaskowych i kserotermicznych. Jest to wynikiem zaniechania wypasu bydła, czego efektem jest wkraczanie lasu. Wiąże się to z zacienianiem stanowisk chronionych roślin, zwiększaniem wilgotności powietrza, a tym samym pogarszaniem warunków wzrostu. Rośliny te ze względu na występowanie na północnej granicy zasięgu są bardzo wrażliwe na zmiany tych elementów. „Wyniki obecnych prac wskazują natomiast, że mimo zachowania się szeregu walorów florystycznych, główną wartością rezerwatu są skrajnie północne stanowiska wielu gatunków entomofauny, w tym licznych taksonów muraw napiaskowych i ciepłolubnych, rzadkich, ginących i zagrożonych wyginięciem w skali kraju i regionu”. Proponowano nawet, aby ze względu na wyjątkowe walory występujących tu zwierząt bezkręgowych, docelowo zmienić typ rezerwatu na faunistyczny.

Rezerwat o powierzchni 3,81 ha posiada plan ochrony zatwierdzony Rozporządzeniem Wojewody Pomorskiego Nr 1/07 z dnia 4 stycznia 2007 roku.